

NieuwsFlits Andragologie nummer 11

juli 2011

Inhoud:

A. Kring Nieuws

1. Nieuwe doelen in 2011
2. Officieel adres secretariaat en bibliotheek
3. Korting bon voor de meest actieve deelnemer
4. Het ontwikkelen van eigen **subsites** voor elke collegereeks
5. Samenwerking met de sociologenalumni van de UvA, andere AUV-kringen, alumni in Groningen en met Hogescholen.
6. Kringleden in het Nieuws
7. Verslag PSF-C reünie op 19 mei jl.
8. Kring geeft dvd uit van het historische debat Achterhuis vs. Duyvendak over “De markt van Welzijn en Geluk”
9. Vooruitblik op het eerste Event op 29 september a.s.

B. COLLEGEPROGRAMMA september 2011 - juni 2012

10. Onderzoek voor Sociale Interventies
11. Andragologische Werkplaats Presentie en Andragologie
12. Andragologische Werkplaats Diversiteit in al zijn facetten
13. Andragologische Werkplaats Kennisproductiviteit en Sociaal Kapitaal
14. Filosofische Collegereeks Beschaving
15. Collegereeks Urban Education
16. Collegereeks Organisatieontwikkeling, 3de editie
17. Collegereeks Organisatieverandering - diagnosticeren, interveniëren en leren
18. Opgave en betaling
19. Hoe word ik lid?
20. Informatie over de kring
21. Special AUTUMN Events
22. Opgaveformulier

A. KringNieuws

Ad 1. Nieuwe doelen in 2011

Na de eerste verkennende beginjaren is in 2011 met de ingebruikname van het secretariaat, de werkplek voor onderzoekers en de bibliotheek een stabilisatieperiode ingetreden. Het bestuur kon hierdoor haar aandacht nog meer richten op de verdieping en uitbreiding van de werkcolleges, zoals bijvoorbeeld de Academische Werkplaats Andragologie van Joseph Kessels en de reeks Urban Education van Ton Notten. De eerste academische werkplaats andragologie werd al spoedig overtekend en is inmiddels herhaald. Voor het komend jaar is binnen deze werkplaatsreeks een nieuwe en bredere serie onderwerpen gepland. Zie hiervoor het programma 2011/2012 in het tweede deel van deze NieuwsFlits 11.

In het verlengde van het Symposium Urban Education op 15 oktober vorig jaar is samen met vertegenwoordigers van de afdeling Pedagogiek, Onderwijskundige Wetenschappen en Lerarenopleiding (POWL) van de UvA, de Universitaire Pabo van Amsterdam en de HvA een Netwerk Urban Education opgericht dat in samenwerking met de afdeling Jeugd en Onderwijs en Leerplicht Plus van de gemeente Amsterdam een onderzoek voorbereidt om bij te dragen aan het verbeteren van de resultaten van het onderwijs in de Amsterdamse wijken. Daarnaast gaan de partners van dit Netwerk in het voorjaar van 2012 samenwerken bij het verzorgen van de volgende lessenreeks urban education, waarbij het accent nadrukkelijker ligt op het verbinden van onderwijs en onderzoek.

Na het succes van de collegereeks Organisatieontwikkeling, waarbij ruim 60 deelnemers hun testimonium behaalden, wordt deze in het voorjaar van 2012 herhaald. Daarnaast is hard gewerkt om een tweede (vervolg) reeks te ontwerpen. Deze wordt onder de naam 'Organisatieverandering, diagnosticeren, interveniëren en leren' aangeboden bij de afdeling Politicologie van de UvA. In de nieuwe reeks krijgen de deelnemers de mogelijkheid met een werkstuk en een presentatie af te sluiten.

Enthousiasme

De activiteiten van de kring komen tot stand door de trouwe en enthousiaste medewerking van vrijwilligers en docenten uit het ledenbestand en de bereidheid van de UvA en haar diensten, centra en servicedesks om ons te ondersteunen. Alle activiteiten hebben een impuls gekregen door het feit dat wij als kring over een eigen ruimte zijn gaan beschikken.

Een groot voordeel daarvan is dat we herkenbaar en bereikbaar zijn en we hierdoor tevens in de gelegenheid zijn mensen te ontvangen en besprekingen te houden.

De huur van het representatieve secretariaat en de inmiddels volledig ingerichte en toegankelijke bibliotheek wordt opgebracht door ontvangen giften aan het Fonds Andragologie. Inmiddels heeft een toenemend aantal van onze oudste alumni, die studeerden tussen 1947 en 1968 (PSF-C-ers), hiervoor een gift of belastingvrije schenking gedaan.

In de afgelopen weken is vervolgens een eerste groep kringleden (namen beginnend met A t/m G) benaderd met het verzoek om aan het fonds bij te dragen. Het is de bedoeling dat uit de vrijwillige bijdragen en schenkingen in de eerste plaats een

bijzonder hoogleraarschap urban education en uitbreiding van de leergangen en andragologisch onderzoek mogelijk worden gemaakt.

Secretariaat en bibliotheek

De bibliotheek gaat haar vruchten afwerpen. Met name voor promovenda Maaïke de Boois is deze faciliteit van evident belang. De bibliothecaresse Bella van 't Noordende is er uitstekend in geslaagd om de bibliotheken van Ger van Enckevort en Karel Nijkerk te catalogiseren en tot één geheel te maken. Komende najaar gaan we met vaste openingstijden voor de bibliotheek werken. De afgelopen maanden hebben twee vrijwilligsters, Christianne en Hanneke, in de bibliotheek geassisteerd. Alhoewel zij van oorsprong geen andragologen zijn, hebben beiden zich inmiddels zo met de kring andragologie verbonden dat zij ons ook het komend jaar blijven helpen. Vooral voor de uitleen is opening op vaste tijden van belang en de verwachting is dan ook dat daardoor meer bibliotheekbezoek op gang komt.

Omdat Bella van 't Noordende "haar klus heeft geklaard" is zij gestopt met haar werkzaamheden op de bibliotheek. De kring heeft veel geluk gehad dat Bella anderhalf jaar geleden 'solliciteerde' en ons met haar professionaliteit en ervaring van dienst heeft kunnen zijn. Bij haar vertrek heeft het bestuur naast woorden van dank aan Bella een podiumpas voor het Concertgebouw aangeboden.

Het bestuur begint vol vertrouwen aan het nieuwe programma voor 2011/2012. Daarbij weet zij zich versterkt met enkele nieuwe deelnemer-vrijwilligers om de collegereksen plezierig te laten verlopen.

De avondbijeenkomsten zullen in het komend jaar allemaal in de Roetersstraat worden gehouden. Hiermee komt een einde aan de vele avonden van de afgelopen jaren tussen 18.00 en 21.00 uur bij het ILO in zaal 1.09. Dit laatste heeft met een inkrimping van het aantal avondportiers te maken. We zijn het ILO dankbaar dat we zo lang bij hen te gast mochten zijn.

Voor de colleges, events en andere bijeenkomsten kunt u zich aanmelden door het sturen van een berichtje naar andragologie@uva.nl. Ook kunt u zich aanmelden met het antwoordformulier aan het eind van deze NF11.

Ad 2. Adres Secretariaat en Bibliotheek

Post- en bezoekadres:

Universiteit van Amsterdam
Faculteit Maatschappij en Gedragwetenschappen (FMG)
AUV-kring Andragologie
Sarphatistraat 104 Kr. A 0.02
1018 GV Amsterdam

E-mail: andragologie@uva.nl

Telefoon 020 525 5880

Openingstijden bibliotheek als regel op maandagmiddag

Websites: www.uva-alumni.nl/andragologie en www.andragologie.eu

Ad 3. Korting voor de meest actieve deelnemer

Met het komende programma 2011/2012 gaan de werkcolleges van Gerard de Zeeuw en Hans Achterhuis en Nico Koning voor het vijfde achtereenvolgende jaar van start. De basis voor de colleges Organisatieontwikkeling werd destijds gelegd in de 'Parade van zeven hoogleraren in zeven colleges' (seizoen 08/09) en is sindsdien al twee keer een succesvolle reeks geweest die op grote schaal ook deelnemers van andere studierichtingen van de UvA, van de HvA en uit het bedrijfsleven en welzijnswerk heeft aangetrokken. Afgelopen jaar zijn de collegereeks Academische Werkplaats Andragologie en Urban Education erbij gekomen. De bijeenkomsten worden zodanig georganiseerd - op verschillende tijdstippen - dat geïnteresseerden meerdere leergangen kunnen combineren. Dit sloot aan bij de behoefte van de leden. Ook voor het komend jaar is het - met passen en meten - gelukt de colleges niet te laten op overlappen.

De winnaar is!

Uiteraard valt het de deelnemersadministratie op welke deelnemers voor meerdere reeksen inschrijven en wie het testimonium uitgereikt krijgen. De meest actieve deelnemer dit jaar (en ook vorig jaar) is Paulien Rietveld die (vanaf het begin) deelneemt aan de werkcolleges Filosofie van Hans Achterhuis, steeds deelneemt aan Organisatieontwikkeling en dit keer ook de collegereeks bij Gerard de Zeeuw en bij Ton Notten heeft gevolgd. Bovendien speelt Paulien zich in de kijker als trouw en enthousiast deelneemster van de overige bijeenkomsten, zoals de Events en de alumnibijeenkomsten in de Eggertzaal. Paulien was ook aanwezig op de historische debatavond met Hans Achterhuis en Jan Willem Duyvendak. Een kort interview met haar is op de recent verschenen dvd te volgen. Vandaar dat we hebben besloten om haar enthousiasme te belonen met een korting van 10 % op een collegereeks naar keuze in 2011/2012. Van harte gefeliciteerd.

Ad 4. De inrichting van eigen subsites en het vormen van redacties voor elke collegereeks

Bij elke collegereeks heeft een van de deelnemers op verzoek van het bestuur een coördinerende taak op zich genomen in verband met praktische zaken zoals controleren van zaal en apparatuur, presentielijst bijhouden, verzenden van literatuur, medecoördineren van presentaties, papers of essays (mede-eindredigeren van publicaties) en contact met het bestuur over de voortgang.

Door de plannen tot uitbreiding van de website met een **subsite** voor elke collegereeks komt er een nieuwe taak bij. De bedoeling is namelijk dat elke collegereeks op de website andragologie.eu een **eigen subsite** gaat inrichten met aankondigingen die voor de collegereeks relevant zijn, zoals te gebruiken literatuur, links naar belangrijke informatie over het onderwerp van studie, ed.. Het is bovendien de bedoeling dat gehouden presentaties en vervaardigde artikelen, werkstukken en essays op de subsite kunnen worden geplaatst.

Met deze opzet kunnen meerdere deelnemers van een collegereeks als redacteuren actief zijn, waarbij de huidige coördinerend deelnemer als spil optreedt. De docenten

wordt gevraagd de wetenschappelijke verantwoording op zich te nemen van de te plaatsen bijdragen. Als je graag meedoet, neem dan contact op met de hieronder per collegereeks genoemde alumnus/alumna en oud medewerker en wacht niet tot je door hen wordt gevraagd:

Colleges Gerard de Zeeuw - Herman Blommers
Colleges Hans Achterhuis - Hans Evers
Colleges Organisatieontwikkeling - Matthieu Karel
Colleges Andries Baart - Isabel van Ginneken
Colleges Janneke van Mens-Verhulst - Riekje Merjenburgh
Colleges Joseph Kessels - Truus Ophuysen
Colleges Urban Education - Henk Wesseling (voorlopig)

De inrichting van deze subsites zal aanvankelijk gebeuren in samenwerking met de websiteredactie bestaande uit Cor van Dijkum, Thea Cohen en Enith Pereira. De bedoeling is evenwel dat elke redactie dit al spoedig zelf gaat doen

Ad 5. Samenwerking met andere kringen, netwerken en instituten

De kring andragologie voert haar beleid en activiteiten uit binnen het kader van de Amsterdamse Universiteits Vereniging en is één van de 18 AUV-kringen. Vanaf het begin hebben wij een nauwe band met de kring van Amsterdamse sociologen (KAS) gehad. Landelijk is er een verbinding met het Groninger netwerk van andragologen (GAN). Afgesproken is dat we mededelingen over elkaars activiteiten doorgeven of verspreiden. Ook zijn er verschillende contacten en raakvlakken met Hogescholen. Zo heeft de afdeling Recht en Maatschappij van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) ons uitgenodigd om medeorganisator te zijn van een congres op 23 november a.s. met als onderwerp **Onderzoek en praktijkontwikkeling in de publieke sector**. Voor meer informatie, zie verderop in deze NieuwsFlits en de AGENDA's.

Ad 6. Kringleden in het nieuws

Dit keer staat de schijnwerper op alumnus dr. Gerhard Smid. Gerhard Smid studeerde van 1970-1976 en promoveerde in 1988 op het ontwerpen van lerende organisaties in de non-profitsector. Hij werkt sinds 1990 in verschillende topfuncties bij het Sioo, Interuniversitair Centrum voor Organisatie en Veranderkunde te Utrecht en is o.a. redactievoorzitter van het Tijdschrift voor Management en organisatie. Zowel als referent bij de AUV-lezing van Andries Baart in 2009, als bij de collegereeks Organisatieontwikkeling heeft Gerhard belangeloos meegedaan om het initiatief van de kring te ondersteunen. Het doet ons dan ook genoegen om te kunnen medelen dat hij door de Open Universiteit te Heerlen is benoemd tot Bijzonder hoogleraar Professionalisering. Wij wensen hem daarbij veel succes en verwachten als kring om in deze hoedanigheid dikwijls een beroep op hem te kunnen doen. Zie voor meer informatie de rubriek 'Naam en Faam' op de website.

Ad 7. Verslag PSF-C reünie op 19 mei jl.

Met de titel “Er liepen andragologen onder de klok” heeft PSF-C alumnus Minne Dijkstra (aangekomen in 1957) een verslag gemaakt van de geslaagde reünie op 19 mei jl. van sociaal psychologen en -pedagogen en andragologen die aankwamen tussen 1947 en 1968. Zijn impressionistische verslag is te lezen op de website www.andragologie.eu met tevens een fotorapportage van de bijeenkomst.

Ad 8. Kring geeft dvd uit van het historische debat Achterhuis vs. Duyvendak over “De markt van Welzijn en Geluk”

Prof. dr. Jan Willem Duyvendak, hoogleraar sociologie aan de UvA en o.a. auteur van “De planning van ontplooiing” heeft Hans Achterhuis uitgedaagd over de omstreden publicatie “De markt van Welzijn en Geluk” uit 1982 te debatteren.

Van deze bijeenkomst, gehouden op 10 juni 2009, is een drie uur durende dvd van goede kwaliteit vervaardigd.

Op de dvd bevinden zich de volledige ‘aanklacht’, de verdediging en vervolgens - op een uniek hoog niveau - het debat. Hierna volgen vragen uit de zaal, bestaande uit alumni, wetenschappers, publicisten als Evelien Tonkens en docenten van de UvA en van Hogescholen, met name de HvA. Ook zijn vier aanwezigen geïnterviewd over de importantie van het debat: em. hoogleraar Bas van Gent, Paulien Rietveld voornoemd, Nico Koning, andragoloog/filosoof en de Vlaamse hoogleraar dr. Jan Steyaert, secretaris van de canon Sociaal Werk Nederland.

De dvd is te bestellen via andragologie@uva.nl en wordt toegestuurd als u als u het adres invult waar u deze wilt ontvangen en de bestelling vergezeld doet gaan van een overschrijving van € 15 op rekeningnummer 5683762 van AUV Kring Andragologie te Amsterdam o.v.v. dvd Achterhuis.

Ad 9. Vooruitblik op het eerste Event op 29 september a.s.

Op 29 september a.s. vindt het eerste Andragologie Publieksevent van dit najaar plaats. Bij deze openbare lezing en discussieavond spreekt dr. Jaap van der Stel over zijn nieuwste publicaties met de uitdagende titel: **GGZ: ga voor resultaat dat telt!** Juist in de huidige crisisperiode waarbij door het Ministerie van Volksgezondheid op Prinsjesdag zware bezuinigingen worden aangekondigd en o.a. het persoonsgebonden budget, waarvoor Hans Achterhuis indertijd de filosofische bouwstenen leverde, wordt wegbezuinigd, is het voor het maatschappelijke debat uitermate opportuun dat een excellente wetenschapper als Jaap van der Stel opstaat en verbetervoorstellen doet voor zo’n 20 brandende kwesties in de GGZ en psychiatrie. Verbetervoorstellen die de bezuinigers niet persé in de kaart spelen.

Vanwege de gebleken interesse bij de GGZ en de psychiatrie voor de andragologische aanpak van (de boeken van) Jaap van der Stel hebben we voor dit Event contact gelegd met het AMC en in het bijzonder met de hoogleraren psychiatrie, de heren Denys en Swinkels. Met als resultaat dat prof. dr. J.A. Swinkels bereid is om als voorzitter van

het Event op te treden. Prof. Jan Swinkels is hoogleraar Richtlijnontwikkeling in de Gezondheidszorg bij het AMC en o.a. lid van de Commissie Professioneel gedrag Geneeskunde en lid van de Senaat van de UvA.

De bijeenkomst vindt plaats in de Marinus Behrenszaal E 0.20, Roetersstraat 11, 1018 WB Amsterdam. Tijd: 19.30 - 21.00 uur.

Kosten van deelname: € 10 te betalen aan de zaal.

Stuur een e-mail naar andragologie@uva.nl om u aan te melden en vermeld daarbij publieksevenement Van der Stel en uw naam, adres, telefoonnummer en e-mailadres. *Dan houden wij een stoel vrij!*

B. Programma voorjaar 2011

Met nadruk wordt vermeld: opgave voor alle onderdelen van het programma is ook mogelijk voor niet-andragologen.

COLLEGEPROGRAMMA september 2011 - juni 2012

10. Onderzoek voor Sociale Interventies
11. Andragologische Werkplaats Presentie en Andragologie
12. Andragologische Werkplaats Diversiteit in al zijn Facetten
13. Andragologische Werkplaats Kennisproductiviteit en Sociaal Kapitaal
14. Filosofische Collegereeks Beschaving
15. Collegereeks Urban Education
16. Collegereeks Organisatieontwikkeling, 3de editie
17. Collegereeks Organisatieverandering - diagnostiseren, interveniëren en leren
18. Opgave en betaling
19. Hoe word ik lid
20. Informatie over de kring
21. Special AUTUMN Events
22. Opgaveformulier

Ad 10. Onderzoek voor Sociale Interventies

Prof. dr. Gerard de Zeeuw

Thema: Wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van sociale interventies.

De problematiek van de sociale interventie is de afgelopen jaren wereldwijd in de belangstelling komen te staan. Recentelijk werden in een bekend wetenschappelijk tijdschrift tien problemen genoemd waarvan de internationale wetenschappelijke wereld naarstig naar de oplossing zoekt. De top twee van de lijst zijn: How can we induce people to look after their health? En: How do societies create effective and resilient institutions, such as governments? (Nature 470, 18-19, 2011). De oplossing zou een voorbeeld van een sociale interventie zijn, of zo men wil van een andragologische methode.

Gerard de Zeeuw stelt voor te verkennen welke vormen van onderzoek zo'n oplossing zouden opleveren. Deze zullen op meer moeten berusten dan de in vrijwel alle wetenschappen gebruikelijke waarneming. Ze zullen moeten helpen hogere niveaus van betrokkenheid, motivatie, doelgerichtheid en andere emoties te bereiken. Het gaat om beter handelen op basis van een wetenschappelijke ondersteuning daarvan. Het onderzoek dat behandeld zal worden en dat beoogt zulke interventies te ondersteunen staat in de voorhoede van een wereldwijde ontwikkeling ter zake. Aan de orde komen onder meer kwesties betreffende coproductie, interactie, taal, kwaliteit, waarnemen, de uitdrukking van gevoelens en dergelijke. De werkcollegencyclus van 2011/2012 zal in het teken staan van het leren toepassen van praktische methodieken, maar ook van de concepten die het betreffende onderzoek ondersteunen zoals kanaliseren, coördineren en kwaliteit verhogen. Er wordt naar gestreefd om ter afsluiting van de reeks een publieke presentatie te houden van de behaalde resultaten. Deze nieuwe collegereeks biedt een goede kans om zich in de problematiek van andragologische methoden en/of sociale interventies te verdiepen of om ermee kennis te maken.

Data in 2011: 30/9, 4/11, 16/12,

Data in 2012: 17/2, 20/4, 1/6, 29/6

Locatie: Emmazaal TB 10, Sarphatistraat 104, 1018 GV Amsterdam.

Evt. ingang Spinozastraat 51-53.

Uitgezonderd 16/12, dan vindt het werkcollege plaats op het Roeterseiland in zaal E 0.07 Roetersstraat 11, 1018 WB Amsterdam.

Tijd: 10.00 - 13.00 uur.

Kosten: leden € 175 / niet-leden € 200.

Ad 11. Andragologische Werkplaats **Presentie, Interventie en Andragologie** **Prof. dr. Andries Baart**

De Presentiebenadering is binnen het domein van sociale professionals een belangrijke theoretische ontwikkeling. Zij is bedoeld als kritiek op een te grote mate aan rationalisering van het professionele handelen, waardoor de autonomie en de eigen verantwoordelijkheid van de professional in het gedrang komen en geeft tegelijk ook een alternatief.

Als filosofisch uitgangspunt stelt deze benadering, dat het handelen van 'mensgerichte' professionals zich allereerst kenmerkt door een intersubjectieve relatie, waarbinnen betekenis en leren een centrale plaats hebben. Voor een breed gamma aan sociale beroepen als pedagoog, sociaal werker, verpleegkundige, verzorger sociale psychiatrie en pastoraal werker en evenzo voor ervaren vrijwilligers, geldt dagelijks het dilemma dat geen recht gedaan kan worden aan de essentie van zorg en sociale rechtvaardigheid.

Presentie betekent: het er zijn voor de ander. Het houdt een beweging in naar de ander toe, ongehaast, volgend en zich afstemmend. De werker is er belangeloos en

onvoorwaardelijk. Aandacht en zorg hoeven niet verdiend te worden. Het gaat in deze benadering niet alleen om de juiste diagnostiek en de juiste interventie, maar ook om aanwezigheid en benutten van veranderingspotentieel. In de werk-oriëntatie jegens de cliënt of groepen cliënten richt men zich op ‘empowerment’, het verstevigen van de eigen sociale identiteit of competentie en is er oog voor sociale verhoudingen, waarbinnen mensen arm, marginaal, doodziek of ‘hopeloos’ zijn of dreigen te worden. In de opleiding, theorievorming en praktijk van sociale beroepen is aandacht voor deze aspecten, echter ze worden niet (meer) gezien als wezenskenmerk van het vak waarop kwaliteitseisen en verantwoording gebaseerd zouden moeten zijn. De presentie-benadering biedt een radicaal nieuwe visie, bundelt theoretische concepten en baseert zich op gedegen praktijkonderzoek.

Het programma.

De bedoeling van het programma is tweeledig:

A. Een **SYSTEMATISCHE KENNISMAKING** met het gedachtegoed van de presentiebenadering. Hierbij gaat het zowel om filosofische grondslagen, waaruit een morele oriëntatie en bepaalde werkprincipes voortvloeien, maar ook om het jarenlange onderzoek waarop de praktische theorievorming en methodiek zijn gebaseerd.

De presentiebenadering en de daarmee samenhangende presentietheorie zijn in eerste instantie ontwikkeld aan de hand van de praktijken van het buurtpastoraat, dat intensief ‘meeleeft’ met bewoners van achterstandsbuurten. Er is langdurig onderzoek gedaan naar het handelen van deze professionals, waarbij methodieken en patronen, varianten van aanpak, voorwaarden en effecten in kaart werden gebracht. Inmiddels is deze vorm van onderzoek uitgewaaierd naar meerdere praktijkvelden. Het blijkt, dat veel sociale professionals hun (oorspronkelijke) liefde voor het vak in de presentiebenadering herkennen. Bovendien is zij bijzonder geschikt om ingezet te worden waar bewoners of cliënten moeilijk bereikbaar zijn (zorgmijders, bemoeizorg) of waar de complexiteit van problemen en uitzichtloosheid groot zijn.

B. Een **KRITISCHE DOORDENKING** van de gangbare paradigma’s en het ‘interventionistisch denken’ binnen opleidingen en praktijkvelden.

Zich verdiepen in presentie is niet slechts ‘zelf presentie leren’, maar ook kritisch onderzoek doen naar de gebruikelijke manieren om interventies te ontwerpen en toe te passen. Deelnemers aan de collegereeks worden uitgenodigd hun eigen kennis uit verschillende praktijkvelden vanuit deze alternatieve visie nader tegen het licht te houden. Zich grondig verdiepen in presentie is ook: een grondslagenonderzoek doen naar interventiekunde. Op deze dubbelslag wordt in deze reeks nadrukkelijk gemikt.

Opzet van de vier bijeenkomsten / theamatiek

26 oktober 2011	Wat is de presentiebenadering	Inleiding in de theorie en de wijsgerige grondslagen. Een nadere verkenning van onderzoek in verschillende praktijkvelden. Een eerste kritische stellingname t.o.v. gangbare (politieke) visies. Het uitzetten van
--------------------	-------------------------------	--

		een gezamenlijke lijn.
16 november 2011	Presentie in zorg en welzijn	Sprekende voorbeelden van presentie-benadering in de praktijk: jeugdzorg / maatschappelijke opvang, ziekenhuiszorg, ouderen- en verpleegzorg, achterstandswijken en GGZ. Wat zijn de dagelijkse dilemma's en keuzemomenten? Wat is het gemeenschappelijke en 'nieuwe' aan deze aanpakken? In hoeverre en waarin bieden zij een alternatief?
14 december 2011	Presentie als transitiekracht	Wat is de aard van de verandering, die men vanuit deze filosofie probeert te bewerkstelligen: binnen mensen, groepen of georganiseerde verbanden? Op welke wijze kan dit het best worden bereikt? Welke nieuwe theorieën uit de sociale psychologie, leer theorieën, Human development, 3e orde verbeteringen zijn hierbij behulpzaam?
25 januari 2012	Presentie en de zorgethiek	Wat betekent de presentiebenadering binnen het bredere kader van (sociale) filosofie en (politieke) ethiek? Vanuit presentie wordt anders aangekeken tegen kwetsbaarheid, autonomie, relationaliteit, aandacht, kwaliteit van zorg, omgang met regels etc.. Welke kwaliteitseisen en verantwoordelijkheid zijn hier aan de orde? Op welke wijze kan dit worden ingepast in opleiding en organisatie?

Literatuur: Andries Baart, Een Theorie van de presentie, Den Haag: Lemma 2010(2001); andere titels en artikelen volgen.

Afronding: Er zal toegewerkt worden naar presentaties, essays of praktische illustraties. Daarbij zal de subsite Presentie van www.andragologie.eu een rol vervullen.

Data in 2011: 26/10, 16/11, 14/12,

Data in 2012: 25/01

Tijd: 18.30 - 21.30 uur.

Locatie: Roeterseiland, zaal 0.07, Roetersstraat 11, 1018WB Amsterdam.

Kosten: leden € 150 / niet-leden € 200.

Ad 12. Andragologische Werkplaats

Diversiteit in al zijn Facetten

Constructief verschil maken door middel van de intersectionele of kruispuntbenadering.

Prof. dr. J. van Mens-Verhulst

Hoe kon het gebeuren dat zwarte vrouwen niet profiteerden van de maatregelen tegen sekse- en rassendiscriminatie? Dat heteroseksuele vrouwen buiten de boot van de Aids campagnes vielen? Dat er zo weinig aandacht is voor ouderen en “allochtonen” met een homoseksuele oriëntatie? Of dat bij het gebruik van de openbare ruimte het gemeenschappelijk belang van hangjongeren respectievelijk hangouderen en van kinderwagen- respectievelijk rollatorgebruik(st)ers over het hoofd wordt gezien? Het zijn allemaal “missers” van het hokje- denken.

De intersectionele of kruispunttheorie claimt niet alleen de sociale en culturele diversiteit van mensen genuanceerder in kaart te brengen, maar ook een betere benadering te bieden ter voorkoming van sociale uitsluiting en ter bevordering van empowerment en sociale coalities. Als zodanig belooft de theorie een belangrijk hulpmiddel te zijn bij het bewerkstelligen van grotere sociale rechtvaardigheid in een diverse samenleving. Ze biedt in ieder geval een multidimensionale en dynamische kijk op identiteitsontwikkeling en diversiteitsbeleid en stelt aanvullende eisen aan onderzoek. Wat kan dit betekenen voor allerlei soorten agogische arbeid?

PROGRAMMADOELEN:

- Bewustwording van verschillende diversiteitsperspectieven
- Leren kennen van de intersectionele benadering
- Vaardig worden in intersectionele analyses
- Inzicht krijgen in de bruikbaarheid daarvan voor het oplossen van andragogische problemen
- Presenteren van eigen casusanalyse, mondeling en schriftelijk (tevens certificeringseis)
- Het zoeken naar verspreidingsmogelijkheden

Bedoeld voor:

deelnemers (m/v) van alle leeftijden met ervaring in agogische functies en/of werkvelden.

Opzet:

Vijf werkcolleges over de intersectionele benadering, achtereenvolgens toegespitst op de theorie, uitvoeringspraktijken, beleid en onderzoek en afgerond met individuele presentaties van eigen casusanalyses.

Werkwijze:

Iedere bijeenkomst reflecteren we over de tevoren (!) gelezen teksten. Dit gebeurt mede aan de hand van een korte presentatie door de docent en de door de deelnemers (m/v) ingebrachte ervaringskennis. We verkennen systematisch of en hoe de

geformuleerde inzichten toepasbaar zijn op het samenleven van burgers die verschillen qua leeftijd, sekse, etniciteit, klasse en seksuele voorkeur.

Programma

16 januari 2012	Intersectioneel denken: wat, waarom en waar?	Kennismaking met de intersectionele benadering. Bewustwording van verschillende diversiteitsperspectieven.
6 februari	Implicaties voor de uitvoeringpraktijk	Toepassing van technieken als 'de anderende vraag' en de 'rugzakjesanalyse' op de eigen cliëntengroepen. Opsporing van mogelijkheden voor empowerment en bondgenootschappen met behulp van intersectionele analyses.
5 maart	Consequenties voor onderzoek	Sensitivering voor do's and don'ts in onderzoek (kwantitatief en kwalitatief) vanuit een intersectioneel perspectief.
26 maart	De complexiteit van intersectioneel beleid	Verkenning van de beloftes en valkuilen, weerstanden en dilemma's, grenzen en ontsnappingsmogelijkheden in het combineren van mainstreamingbeleid met intersectioneel denken, bv op gebied van zorg en onderwijs.
16 april	Bespreking van casus-analyses per cursist. Uitreiking certificaat	Inzameling van tips voor verbetering en publicatiemogelijkheden.

Literatuur¹ per bijeenkomst, *tevoren lezen*:

Ad 1: * Werken aan de hulpverlening (2006)

* Intersectionaliteit in 5 veronderstellingen (2007/2009)

Ad 2: * Het vals plat van het diversiteitsdenken (2007): machtsdynamiek

* Intersectionaliteit en sociale inclusie: Het Ei ... van Troje. Deel 1: Het ei van Columbus (2009)

Ad 3: * Feministische hulpverlening en empirische evidentie (2001)²

* Over oudere mannen, gezond leven en traditionele mannelijkheidsnormen (2004)

* Marokkaans of vrouw? Over variatie in opvattingen over gezond leven onder oudere vrouwen en de mogelijke consequenties daarvan voor gezondheidbevorderende interventies (2006)

¹ De literatuur is te downloaden van www.vamens.info/verhulst, onder Diversiteit en hulpverlening/ lezingen en publicaties.

² Of * Sociocultural Inequities in Health Research: What does the Intersectionality Framework Offer? Te vinden op www.vamens.info/verhulst/en

- Ad 4: * Intersectionaliteit en sociale inclusie: Het Ei ... van Troje. Deel 2: Het paard van Troje(2009)
* De complexiteit van diversiteit: over intersectionaliteit en mainstreaming (2011)
- Ad 5: * De casus-analyses van de medecursisten (tevorens onderling verspreid)

Data in 2012: 16/1, 6/2, 5/3, 26/3, 16/4
Locatie Roeterseiland complex, zaal E 0.07
Roetersstraat 11, 1018 WB Amsterdam.
Tijd: 18.30 - 20.30 uur.
Kosten: leden € 150 / niet-leden € 200.

Ad 13. Andragologische Werkplaats

Andragologie, Kennisproductiviteit en Sociaal kapitaal

Derde versie van de eerder gehouden (in 2010 en 2011) succesvolle werkplaats.

Prof. dr. Joseph Kessels

(Programma inhoud, literatuur, etc. van deze collegereeks volgen zo spoedig mogelijk, let ook op de website www.andragologie.eu)

Data in 2012: 23/1, 20/2, 19/3, 23/4, 14/5
Locatie Roeterseiland, zaal E 0.07
Roetersstraat 11, 1018 WB Amsterdam.
Tijd: 18.30 - 20.30 uur.
Kosten: leden € 150 / niet-leden € 200.

Ad 14. Filosofische Collegereeks

BESCHAVING

Prof. dr. Hans Achterhuis & drs. Nico Koning

Beschaafde mensen vechten niet met elkaar. Beschavingen kunnen gezien worden als strategieën van *geweldsbeteugeling*, als verzamelingen van gedragscodes die onderlinge gevechten moeten voorkomen. Door die codes zijn mensen in staat onbedreigd gezamenlijk iets op te bouwen. Vechten doe je alleen tegen buitenstaanders, tegen diegenen die de codes van je beschaving niet delen, tegen onbeschaafden of barbaren.

Die codes zijn van levensbelang, mensen zouden kluwens van vechtenden vormen zonder de beschermende instituties van hun culturen. Daarom hechten zij aan die codes, zien die codes vaak zelfs als min of meer heilig en kunnen moeilijk overweg met groepen die andere codes hanteren.

Een beschaving legt het gedrag van mensen aan banden, leert elk nieuw opgroeiend lid de eigen verlangens te beheersen en wijst ieder een specifieke plaats en rangorde.

Maar al eeuwenlang zijn er ook processen gaande van ontworsteling aan overgeleverde codes waarbij groepen en individuen proberen hun verlangens te volgen en de hun toegedachte posities te verlaten, m.a.w. zij kiezen zowel voor vrijheid als voor gelijkheid. Zij laten de veilige regels achter zich en stellen zich daarmee bloot

aan mogelijke botsingen met anderen. Zij blijken daarin op den duur ook nog te kunnen slagen zonder onderling slaags te raken, namelijk doordat ze spelregels ontwikkelen waarmee ze met hun onderlinge spanningen min of meer geweldvrij kunnen omgaan. Dat gebeurt via processen van *economisering* (vorming van markten met regels voor geweldvrije toe-eigening), *democratisering* (vorming van een rechtsstaat met regels voor geweldvrije machtsstrijd) en *mondig wording* (vorming van een overleg- en debatcultuur met regels voor geweldvrije ideeënbotsingen). Deze *moderniseringsprocessen* scheppen daarmee een nieuw type beschaving, een beschaving die met een lage graad van aanpassing van individuen en een laag niveau van integratie en sociale cohesie kan werken en verder ongekende mogelijkheden voor haar leden heeft geopend, maar ook ongekende risico's.

In een serie van vier colleges verkrijgen we beter begrip van beschavings- en moderniserings-processen met behulp van ingrediënten van een aantal bestaande theorieën. Op basis daarvan trachten we meer zicht te krijgen op problemen rondom immigratie en integratie.

Programma / thematiek

26 januari 2012	Het conflictmodel in de filosofie	Over filosofen en wetenschappers die - tegenover het meer dominante eenheidsdenken - strijd en botsing tot een centraal gezichtspunt hebben gemaakt, in het bijzonder Heraclitus, Machiavelli, Hobbes, Hegel, Marx, Darwin, Foucault, Huntington, Girard.
16 februari	Beschaving en verstatelijking	Een vergelijking van theorieën die een verband leggen tussen geweldsbeteugeling en staatsvorming (civilisatietheorie, contracttheorieën) met theorieën die juist de nadruk leggen op geweldsbeteugeling in pre statelijke samenlevingen (Lemaire, Girard).
15 maart	Beschaving en modernisering	Over de ontwikkeling van geïntegreerde gemeenschappen met veel hiërarchieën en weinig vrijheid tot moderne, naar gelijkheid strevende maatschappijen met een verfijnde conflictregulering (met gebruik van inzichten van Girard, De Tocqueville, Illich, Margalit).
05 april	Botsing van traditie en moderniteit	Over de spanningen en conflicten in zich moderniserende samenlevingen tussen traditionele en moderne beschavingsvormen en het cruciale onderscheid tussen modernisering en verwestering (in het licht van analyses van o.a. Huntington, Fukuyama, Mahbubani, Ferguson).

Literatuur: conceptteksten van een geplande publicatie over deze thema's.

19 april 2012 Presentaties.

In de **5e bijeenkomst** vragen we van deelnemers presentaties te houden die kunnen worden omgewerkt tot publicaties op de subsite filosofie van de website www.andragologie.eu.

Data in 2012: 26/1, 16/2, 15/3, 5/4, 19/4

Locatie Roeterseiland, zaal E0.07

Roetersstraat 11, 1018 WB Amsterdam.

Tijd: 18.00 - 21.00 uur.

Kosten: leden € 125 / niet-leden € 150.

Ad 15. Collegereeks Urban Education

Prof. dr. Ton Notten

(Programmainhoud volgt, let ook op website www.andragologie.eu)

Programmering in samenwerking met de afdelingen POWL en Geografie van de UvA, Universitaire Pabo van Amsterdam van de UvA, de HvA en de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Amsterdam, afd. Jeugd en Onderwijs.

Data in 2012: 9/1, 9/2, 8/3, 29/3, 12/4, 26/4, 10/5

Locatie Roeterseiland, zaal JK 3.88 B

Valckeniersstraat 65-67, 1018 XE Amsterdam.

Tijd: 10.00 - 13.00 uur

Kosten: leden € 175 / niet-leden € 200.

Ad 16. Collegereeks Organisatieontwikkeling

(Derde editie na twee succesvolle jaren.)

Programmainhoud van de 7 bijeenkomsten en 7 docenten volgen, let ook op de websites.

Data in 2012: 20/1, 10/2, 16/3: Amsterdam Business School, **zaal 1.01**

13/4, 11/5, 25/5, 15/6: Amsterdam Business School, **zaal 1.03**

Locatie: Amsterdam Business School, Plantage Muidersgracht 12, 1018 TV Amsterdam.

NB Tijd is gewijzigd naar 13.00 - 16.00 uur.

Kosten: leden € 210 / niet-leden € 420.

Ad 17. Collegereeks Organisatieverandering

Diagnosticeren, interveniëren en leren (NIEUW AANBOD)

Dr. Rob van Es

Collegereeks in samenwerking met de afdeling Politicologie (FMG) van de UvA.

Deze reeks betreft 7 tweewekelijkse bijeenkomsten van drie uur en is gebaseerd op het programma 'Visies op Organiseren' van dr. Rob van Es van de afdeling Politicologie. Deze NIEUWE reeks is een vervolg op de collegereeksen Organisatieontwikkeling van de Kring Andragologie in 2010 en 2011.

Doelstelling

Professionals meervoudig leren kijken naar veranderkundige vraagstukken in en tussen organisaties. Het accent ligt hierbij op de menselijke of 'zachte' kant van organiseren, de complexiteit van interacties, de relevantie van betekenisgeving en de mogelijkheden om succesvol te interveniëren en daarvan te leren.

Doelgroep en aantal deelnemers

Professionals op het gebied van organisatieverandering. Aantal deelnemers: 20. Inschrijving staat open voor leden en niet-leden van de kring. Plaatsing op volgorde van aanmelding. Beperkt aantal plaatsen voor master studenten FMG.

Opbouw en inleiders

Het thema organisatieverandering wordt door verschillende docenten benaderd vanuit drie invalshoeken: diagnosticeren, interveniëren en leren.

Literatuur

Rob van Es - Veranderdiagnose;
Boonstra en De Caluwé - Intervenieren en veranderen;
Mogelijke aanvullingen vanuit de inleiders.

Toets en beoordeling

Deelnemers verkrijgen bij aantoonbare deelname en het houden van een presentatie een certificaat. In de presentatie reflecteren zij aan de hand van de literatuur en de colleges op een situatie uit de eigen praktijk. Daarnaast kunnen deelnemende studenten studiepunten verkrijgen (min. 4 ect / max. 10 ect).

Data in 2012: 20/1, 03/2, 17/2, 02/3, 16/3, 30/3 en 13/4

Tijd: vrijdagmorgen 9.00 - 12.00 uur.

Locatie en zaal: worden nog bekend gemaakt.

Kosten: leden en niet-leden € 750. Opgave is definitief; men kan zich door een ander laten vervangen. Studenten geen kosten (beperkt aantal plaatsen).

Aanmelding

Via andragologie@uva.nl en studenten **ook** bij hun afdelingen aan de UvA.

Ad 18. Opgave en betaling vooraf voor de aangekondigde bijeenkomsten is nodig!

NB: POW-leden kunnen deelnemen voor de AUV-ledenprijs.

NB: Bij elk van de 6 collegereeksen geldt dat deelnemers die aan een reeks deelnemen en daarin actief participeren aan het eind een testimonium ontvangen.

Opgave bij het onderwijssecretariaat andragologie@uva.nl

Betaling van te voren te voldoen op rekeningnummer 5683762 van AUVkring-andragologie te Amsterdam o.v.v. uw naam, adres, e-mailadres, tel.nr(s) en de te volgen reeks.

Als u voor meerdere of andere deelnemers en collegereeksen betaalt, wilt u de namen van de deelnemers en reeksen dan afzonderlijk vermelden? Bij voorbaat dank.

Opgave voor alle collegereeksen is reeds mogelijk.

Ad 19. Hoe word ik lid?

Aanmelding als lid bij de AUV kan digitaal bij www.uva-alumni.nl/aanmelden

Kies aanmeldingsformulier. Kies AUV-lid en kies als kring andragologie.

Het lidmaatschap kost € 30 en gaat in op de datum van aanmelding en is een jaar geldig. Bij automatische afschrijving wordt het lidmaatschap jaarlijks voortgezet. Het lidmaatschap geeft kortingen op onze colleges en bijeenkomsten en nog meer universitaire en stedelijke kortingen.

Ad 20. Informatie te verkrijgen over de Kring

E-mail: andragologie@uva.nl

Raadpleeg ook de websites: www.uva-alumni.nl/andragologie en www.andragologie.eu

Wijzigingen in uw woon- en/of emailadres aub onmiddellijk doorgeven aan: alumnirelaties@uva.nl (ledenadministratie AUV).

Ad 21. Special Autumn Events

29/9 **dr. Jaap van der Stel; openbare lezing en discussie avond.**

Titel: *GGZ, ga voor resultaat dat telt!*

Voorzitter van het Event: Prof. dr. J.A. Swinkels, Psychiater, Academisch Medisch Centrum, UvA.

Locatie: zaal E 0.20 Marinus Behrenszaal, Roetersstraat 11, 1018 WB Amsterdam.

Tijd: 19.30 - 21.00 uur.

Kosten: leden en niet-leden € 10 aan de zaal te betalen.

Opgave van te voren gewenst andragologie@uva.nl

12/11 AUV-dag met “De Andragologielezing” door prof. dr. Janneke van Mens-Verhulst.

Locatie: Oudemanhuispoort (OMP); tijd: 14.00 uur.

Toegang voor leden gratis

Volg websites voor programma en opgave.

23/11 Symposium ‘Onderzoek en praktijkontwikkeling in de publieke sector’.

Dit symposium wordt georganiseerd door het Kenniscentrum Maatschappij & Recht van de HvA in samenwerking met de NOSMO (Nederlandse Organisatie van Sociaal Methodologisch Onderzoek) en de Alumnikring Andragologie van de UvA.

Het symposium vindt plaats in gebouw Leeuwenburg van de Hogeschool van Amsterdam, Weesperzijde 190, Amsterdam (vlak achter het Amstelstation).

Tijd: 10.00 - 17.30 uur.

Zie voor het programma en de inschrijffvoorwaarden

www.hva.nl/symposiumopps

Korting voor leden van de *Alumnikring Andragologie van de UvA*.

2/12 Conferentie “Mechanism design”.

Locatie wordt nog bekend gemaakt.

(Volg website voor programma)

Ad 22.

Aanmelding kan via andragologie@uva.nl of via het aanmeldingsformulier (zie hieronder).

Aanmeldingsformulier

Verzoeken bij de activiteiten waaraan u wenst deel te nemen een X te zetten tussen de haakjes en uw keuze door te geven. Bij voorbaat dank.

Activiteiten:

- Onderzoek voor Sociale Interventies
- Andragologische Werkplaats Presentie en Andragologie
- Andragologische Werkplaats Diversiteit in al zijn Facetten
- Andragologische Werkplaats Kennisproductiviteit en Sociaal Kapitaal
- Filosofische Collegereeks Beschaving
- Collegereeks Urban Education
- Collegereeks Organisatieontwikkeling, 3de editie
- Collegereeks Organisatieverandering –diagnosticeren, interveniëren en leren
- 29/9 dr. Jaap van der Stel; openbare lezing en discussie avond
- 2/12 Conferentie “Mechanism design”

Adres:

Woonplaats:

Telefoon:

Studie:

Dit formulier kunt u schriftelijk versturen met gefrankeerde enveloppe aan:
AUV-kring Andragologie
Sarphatistraat 104
1018 GV Amsterdam

Ook kunt u het formulier per mail opsturen naar: andragologie@uva.nl